

Trideset i osam godina Škole biološke antropologije

Saša Missoni

Saša Missoni, ravnatelj Instituta za antropologiju,
Ljudevita Gaja 32, 10000 Zagreb

Pregledni članak

UDK 572.5:612:543:640.522.2

Prispjelo: 18. travnja 2012.

U studenom 1975. godine, održan je prvi skup pod nazivom *Škola biološke antropologije* u prostorijama Hrvatskog liječničkog zbora, kako bi dao pregled i odgovore na niz pitanja s kojima se antropologija kao znanost suočava te kako bi se omogućilo trajno obrazovanje iz područja biološke antropologije. Takvo obrazovanje namijenjeno je antropolozima, biolozima te liječnicima i specijalistima različitih profila. Budući da su mnoga istraživačka pitanja kao i rezultati istraživanja moderne biološke antropologije direktno povezani sa svakodnevnim životom, postojala je velika potreba za koordiniranim i trajnim radom na ovom području.

Poticaj za organiziranje *Škole biološke antropologije* dala je grupa antropologa Hrvatskog liječničkog zbora i Instituta za medicinska istraživanja u Zagrebu 1975. godine. Dodatna potpora pružena je osnivanjem Hrvatskog antropološkog društva 1977. godine. Sljedeći veliki poticaj razvoju biološke antropologije i antropologije općenito u Hrvatskoj bilo je izdavanje znanstvenog antropološkog časopisa *Collegium Antropologicum*. Časopis od 1977. godine redovito objavljuju Hrvatsko antropološko društvo, Institut za antropologiju, Hrvatsko društvo za medicinsku antropologiju Hrvatskog liječničkog zbora i Komisija za medicinsku antropologiju i epidemiologiju Međunarodne unije antropoloških i etnoloških znanosti.

Organizacija *Škola* održala se do današnjih dana, preživjevši i najteže razdoblje u novijoj hrvatskoj povijesti, a 2014. godine održat će se četrdeseta po redu *Škola biološke antropologije*. U pravilu, to je jednostavno događanje, a predavanja se odvijaju u prostorijama Hrvatskog liječničkog zbora ili Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Svaka *Škola* obrađuje jednu užu temu iz područja antropologije, a radni jezik skupa je engleski.

Važnost *Škole biološke antropologije* je u činjenici da, uz brojne hrvatske antropologe, na *Školi* od njenih početaka sudjeluju i mnogi svjetski poznati biološki antropolozi, a ta tradicija održana je do danas. Već su na prvoj

Školi biološke antropologije 1975. godine kao predavači sudjelovali prof. J. Hiernaux (Pariz), prof. G. Olivier (Pariz), prof. N. Wolanski (Varšava) i prof. B. Chiarelli (Torino).

Škole biološke antropologije pohađaju studenti antropologije Filozofskog fakulteta, studenti biologije Prirodoslovno-matematičkog fakulteta te studenti Medicinskog i Prehrambeno-biotehnoškog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, čime se studentima pruža prilika sudjelovati u raspravi i postavljati pitanja pozvanim predavačima i drugim sudionicima skupa, kao i stvoriti korisne kontakte za buduću znanstvenu karijeru.

Od njezinog osnutka, predsjednik *Škola* bio je dr. Hubert Maver, a nakon njegove smrti, njemu u čast, skupovi nose njegovo ime. Dugogodišnji tajnik *Škola* bio je akademik Pavao Rudan, a nakon smrti dr. Mavera i njezin predsjednik. Na svakoj *Školi biološke antropologije* tradicionalno se dodjeljuju nagrade Hrvatskog antropološkog društva pod nazivom „**Gorjanović-Krambergeri**“ zaslužnom i istaknutom znanstveniku iz područja biološke antropologije.

Do danas je održano trideset i devet *Škola biološke antropologije*, a 20. svibnja 2013. godine pod visokim pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, održana je 39. *Škola biološke antropologije* „*Dr. Hubert Maver*“ pod nazivom *Antropologija adolescencije*. Na skupu je sudjelovalo šest inozemnih stručnjaka iz šest europskih država: prof. N. Cameron iz Velike Britanije, prof. J. Tutkuvienne iz Litve, prof. M. Roelants iz Belgije, prof. D. Barbieri iz Italije, prof. Slawomir Koziel iz Poljske te dr. M. Bigec iz Slovenije. Na skupu su govorili i akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti; akademik Pavao Rudan, glavni tajnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, predsjednik Hrvatskog antropološkog društva i skupova

Sudionici 39. Škole biološke antropologije „Dr. Hubert Maver“ na čelu s predsjednikom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademikom Zvonkom Kusićem
Participants of the 39th “Dr. Hubert Maver” School of Biological Anthropology with the President of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Fellow of the Academy Zvonko Kusić

Škola biološke antropologije; te doc. dr. sc. Saša Missoni, ravnatelj Instituta za antropologiju, Zagreb.

Svojim izlaganjima predavači su obuhvatili širok spektar aktualnih tema vezanih uz razdoblje adolescencije, od rasta i razvoja adolescenata kao pokazatelja individualnog i nacionalnog zdravlja te socijalnog i ekonomskog razvoja pojedinca, preko utjecaja prehrane i razine fizičke aktivnosti na razvoj mladih osoba u razvoju do vrlo važne i aktualne problematike adolescencije kao kritičnog životnog razdoblja za početak razvoja kompleksnih bolesti, što uvelike utječe na kasniju kvalitetu života pojedinca. Rezultati istraživanja nekoliko europskih studija je predstavljeno na skupu, što je omogućilo plodnu raspravu o problematici i načinima rješavanja postojećih zdravstvenih problema adolescenata, kao i potaknulo osmišljavanje novih programa za prevenciju razvoja bolesti i zaštitu zdravlja adolescenata.

Na 39. *Školi biološke antropologije „Dr. Hubert Maver“* - *Antropologija adolescencije*, nagrada „**Gorjanović-Krambergeri**“ dodijeljena je dugogodišnjoj suradnici Hrvatskog antropološkog društva i Instituta za antropologiju profesorici **Janini Tutkuviene**, voditeljici Odjela za anatomiju, histologiju i antropologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Vilniusu u Litvi. Druga nagrada „**Gorjanović-Krambergeri**“ dodijeljena je prof. dr. sc. **Antunu Tucaku**, professoru emeritusu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, zamjeniku predstojnika Zavoda za biološku antropologiju Medicinskog fakulteta u Osijeku.

Popis dosad održanih skupova Škola biološke antropologije

- 2011. Current Research on Palaeolithic in Southern and Central Europe. Lecturers: G. Boschian (Pisa, Italy), B. Kavur (Koper, Slovenia), D. Mihailović (Belgrade, Serbia), J. Svoboda (Brno, Czech Republic)
- 2010. The Vindija Neandertals and their Place in History. Lecturers: T. Maričić (Leipzig, Germany), M. Meyer (Leipzig, Germany), S. Pääbo (Leipzig, Germany), S. Rankin (Leipzig, Germany), B. Viola (Leipzig, Germany).
- 2010. Anthropology-Transition in the Paradigm: Population Study to the Search for Disease Genes. Lecturers: D.M. Behar (Haifa, Israel), R. Deka (Cincinnati, USA), R. Karns (Cincinnati, USA), G. Pepe (Firenze, Italy), M. Stoneking (Leipzig, Germany).
- 2009. Biological Anthropology of Health in the 21st Century: From Describing Variation to Understanding Determinants. Lecturers: N. Cameron (Leicestershire, UK), R. Deka (Cincinnati, USA), E. Demerath (Minneapolis, USA), L.S. Lieberman (Orlando, USA), N. Mascie-Taylor (Cambridge, UK), S. McGarvey (Providence, USA), M. Rolants (Leuven, Belgium), L. Schell (New York, USA), Z. Sheppard (Leicestershire, UK).
- 2009. Advances in Human Evolutionary Research. Lecturers: F.H. Smith (Normal, USA), M. Teschler-Nikola (Vienna, Austria), P. Gunz (Leipzig, Germany), P. Mitteroecker (Vienna, Austria), B. Viola (Vienna, Austria)
- 2008. Current Issues in Paleoanthropology: From Bones to DNA. Lecturers: S. Pääbo (Germany), J.J. Hublin (Germany), M. Richards (Germany), M. Stoneking (Germany)

Dodjela nagrade „Gorjanović-Krambergeri“ prof. Janini Tutkuvienė iz Litve
“Gorjanović-Krambergeri“ Medal awarded to Professor Janina Tutkuvienė from Lithuania

Dodjela nagrade „Gorjanović-Krambergeri“ prof. dr. sc. Antunu Tucaku iz Hrvatske
“Gorjanović-Krambergeri“ Medal awarded to Professor Antun Tucak from Croatia

- 2006. Biological, Cultural and Environmental Linkages: Current Research and Future Trends. Lecturers: L.S. Lieberman (USA), J. Bindon (USA), B. Bogin (USA), M.I. Varela-Silva (USA), B. Campbell (USA), D. Crews (USA), S. McGarvey (USA)
- 2005. Emerging Era of High Throughput in Population Genetics. Lecturers: R. Deka (USA), P.A. Underhill (USA), R. Villems (Estonia), L. Zhivotovskiy (Russia).
- 2004. Molecular Genetics in the Study of Human Evolution and Diversity. Lecturers: L. L. Cavalli-Sforza (USA), T. Kivisild (Estonia), A. Torroni (Italy), D.M. Behar (Israel), K. Majamaa (Finland), O. Semino (Italy), P.A. Underhill (USA), E.-Liis Loogvali (Estonia), E. Metspalu (Estonia), E. Pennarun (Estonia), R. Villems (Estonia).
- 2003. Recent Insights into Genetic Basis of Human Disease. Lecturers: N. Hastie (UK), A. Wright (UK), H. Campbell (UK).
- 2003. European Prehistory in Anthropological Perspective. Lecturers: P. Miracle (UK), J. Robb (UK), M. L. Sorensen (UK).
- 2001. Anthropology and Population Genetics. Lecturers: R. Chakraborty (USA), R. Deka (USA), L. Jin (USA).
- 2000. Molecular Genetics and Human Evolution. Lecturers: R. Villems (Estonia), W. Scheffrahn (Switzerland), A. Chaventre (France).
- 1998. Current Topics in European Anthropology. Lecturers: H. Seidler (Austria), M. Teschler-Nicola (Austria), F. Rösing (Germany), R. Villems (Estonia), G.F. De Stefano (Italy).
- 1997. Anthropology and Epidemiology – Multidisciplinary Approach to the Study of Iodide Deficiency Disorders (IDD). Lecturers: A. Chaventre (France), F. Roux (France), J. Arnaud (France), M. De Braekeleer (Canada), G. Mayer (France), A. Pitté (Cote d’Ivoire), Y. Ingenbleek (France), P. Kouamé (Cote d’Ivoire), I. Dilumbu (France), A. Assouan (France), F. Roux (France), G. Bellis (France), D. Franke (Germany), F. Le Moigne (France).

Sudionici 39. Škole biološke antropologije „Dr. Hubert Maver“
Participants of the 39th “Dr. Hubert Maver” School of Biological Anthropology

- 1996. Sitting Posture – Ergonomic Approach. Lecturers: H.W. Jürgens (Germany), H. Greil (Germany), K. Christiansen (Germany), E. Fubini (Italy), I. Schröder (Germany).
- 1995. Anthropology and Genetic Disease. Lecturers: D.F. Roberts (Great Britain), M. De Braekeleer (Canada), A. Chaventre (France), N. Borot (France), B. Mine (France), G. Bellis (France), G. Mayer (France), D. Lacombe (France), J.Y. Daniel (France), C. Ferec (France).
- 1994. Health Services to Immigrant and Refugee Population: Patient and Provider: Cross Cultural Perspective Lecturers: A. Nudelman (Israel), A. Rebić (Croatia), N. Foighel (Denmark), M.M. Eisenbruch (France), J.M. Halpern (USA), A. Chaventre (France), T.B. Fjeldheim (Norway), J.J. Jackman (USA).
- 1993. Current Topics in Historical Anthropology. Lecturers: W. Bernhard (Germany), H. Seidler (Austria), F. W. Rösing (Germany), S. Lehmkuhler (Germany), A. Chaventre (France), J.O.P. Palsson (Iceland), M.K. Gilliland Olsen (USA), T.B. Fjeldheim (Norway).
- 1993. Bread – Milk – Water. Lecturers: H. Maver (Croatia), D. Matasović (Croatia), J. Grgurić (Croatia), V. Oberiter (Croatia), R. Živković (Croatia), I. Vodopija (Croatia), S. Šobot (Croatia).
- 1992. Women and Anthropology – Implications of Gender for Health. Lecturers: M. Roede (The Netherlands), E. Morgan (UK), A.M. Tillier (France), E. Iregren (Sweden), L. Rosetta (France), P.H. Jongbloet (The Netherlands), L.M. Serpenti (The Netherlands), M.K. Gilliland Olsen (USA), V. Rudan (Croatia), I. Ploeg (The Netherlands), C.M. Pond (G. Britain), M.J. Reyners (The Netherlands), C.K. Probart (USA), L.S. Lieberman (USA), C. Prado-Martinez (Spain), E. de Leeuw (The Netherlands).
- 1992. Nutrition during the War and Postwar Period. Lecturers: H. Maver (Croatia), P. Rudan (Croatia), L. Szivovicza (Croatia), K. Telebec (Croatia), D. Kocijan (Croatia), S. Kolaček (Croatia), R. Živković (Croatia), J. Vodopija (Croatia), D. Matasović (Croatia), L. Štilinović (Croatia), V. Mihoković (Croatia), A. Kaić-Rak (Croatia), I. Devčić (Croatia).
- 1990. Human Ecology and Anthropology: Lessons for the Twenty-First Century. Lecturers: L.S. Lieberman (USA), G.J. Armelagos (USA), J.R. Bindon (USA), K.M. Weiss (USA), F.E. Johnston (USA), L.M. Schell (USA), H. Greil (Germany), N. Wolanski (Poland).
- 1989. Medical Anthropology and Epidemiology – A Cross Cultural Perspective. Lecturers: C.C. Plato (USA), B.A. Nikityuk (USSR), W. Wetelecki (USA), L.J. Brant (USA), K.C. Malhotra (India), B. Wenfang (China), B. Schaumann (USA), R.M. Garruto (USA), N. Fujiki (Japan).
- 1988. Nutrition of the Elderly. Lecturers: H. Maver (Croatia), S. Knežević (Croatia), R. Živković (Croatia), R. Buzina (Croatia), A. Budak (Croatia), L.S. Lieberman (USA), A. Stavljenić (Croatia), I. Kulijer (Croatia), J. Jeličić (Croatia).
- 1987. Growth and Development. Lecturers: Ch. Susanne (Belgium), R. Hauspie (Belgium), O.G. Eiben (Hungary), M. Roede (The Netherlands), G. Lindgren (Sweden), G. De Stefano (Italy), N. Wolanski (Poland).
- 1986. The Epidemiological Significance of Increased Average Life Expectancies in Human Populations. Lecturers: W.A. Stini (USA), W. Ross (Canada), J. Parizkova (Czechoslovakia), C.C. Plato (USA), O.G. Eiben (Hungary), L. Vargas (Mexico), E.J. Clegg (G. Britain), W. Bernhard (Germany).
- 1985. Rapid Modernization and Human Biology. Lecturers: P.T. Baker (USA), M.H. Crawford (USA), T. Bielicki (Poland), M. Prokopec (Czechoslovakia), A. Basu (India), D.F. Roberts (G. Britain).
- 1984. Human Biological Research and the Deve-

- loping Countries. Lecturers: J. Huizinga (The Netherlands), F.E. Johnston (USA), G.A. Harrison (G. Britain), E. Crognier (France), J. Van Ee (The Netherlands), H. Pagezy (France), M. Prokopec (Czechoslovakia).
- 1983. Working Ability and Nutrition. Lecturers: H. Maver (Croatia), M. Carić (Croatia), S. Vidašek (Croatia), R. Buzina (Croatia), D. Taboršak (Croatia), R. Medved (Croatia), M. Mirilov (Croatia).
 - 1982. Dermatoglyphics in Anthropology – Approaches and Methods. Lecturers: A.G. De Wilde (The Netherlands), J. Mavalwala (Canada), A. Leguebe (Belgium), V.P. Chopra (Germany), E.R. Iagolnitzer (France), G. Aue-Hauser (Austria), K.C. Malhotra (India).
 - 1981. Human Biological Studies of Small Populations in Western Eurasia: Some Methodological Approaches. Lecturers: E. Sunderland (G. Britain), J.H. Mielke (USA), Ph. Lefevre-Witier (France), J. Constans (France), G. Floris (Italy), A.A. Voronov (USSR), H. Walter (Germany), A. Valls (Spain).
 - 1980. Anthropology and Genetics. Lecturers: D.F. Roberts (G. Britain), A.W. Eriksson (The Netherlands), L. Rivat-Peran (France), E. Coop (G. Britain), Y.G. Rychkov (USSR), J. Ruffie (France), A. Chaventre (France).
 - 1979. Child and Environment. Lecturers: N. Wolanski (Poland), P.T. Baker (USA), S.W. Tromp (The Netherlands), N. Alexeeva (USSR), H. Chrzastek-Spruch (Poland), Ch. Susanne (Belgium).
 - 1978. Factors of Variation in Growth and Development. Lecturers: J. Hiernaux (France), J. Tanner (G. Britain), J. Van Wieringen (The Netherlands), T. Bielicki (Poland), J. Parizkova (Czechoslovakia), N. Miklashevskaja (USSR).
 - 1977. General Topics in Anthropology. Lecturers: G. Olivier (France), D.F. Roberts (G. Britain), R. Knusmann (Germany), N. Wolanski (Poland).
 - 1976. General Topics in Anthropology. Lecturers: T. Varićak (Croatia), B. Chiarelli (Italy), N. Wolanski (Poland), G. Olivier (France), M. Cresta (Italy), C. Brook (G. Britain), R. Rath (Czechoslovakia), J.V.G.A. Durnin (G. Britain), J. Parizkova (Czechoslovakia).
 - 1975. General Topics in Anthropology. Lecturers: G. Olivier (France), J. Hiernaux (France), M. Cresta, B. Chiarelli (Italy).